

Arbetslöshet bland unga ökar på våren

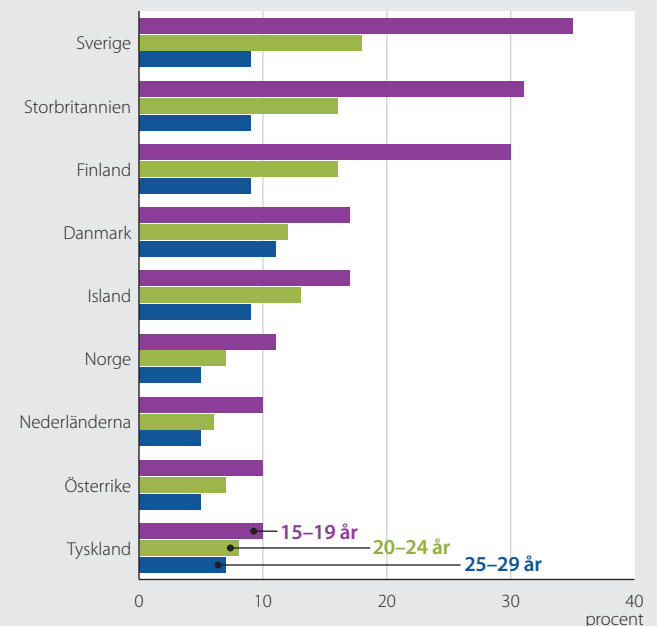
I Sverige stiger ungdomsarbetslösheten inför sommaren. Den påverkas i hög grad av hur vanligt det är att de som studerar har arbete eller söker arbete, antingen för att de är på väg att avsluta en utbildning eller för att de söker feriearbete.

SKILLNADERNA I ARBETSLÖSHET MELLAN LÄNDERNA ÄR STÖRST I ÅLDERN 15–19 ÅR

Andel arbetslösa (i procent av arbetskraften) i åldern 15–29 år 2011

En stor del av skillnaderna i arbetslöshet mellan åldersgrupperna finner sin förklaring i att majoriteten i den yngre ålderskategorin fortfarande studerar.

För att bedöma ungdomars situation på arbetsmarknaden är det viktigt att väga in att de flesta ungdomar i första hand är studerande. Studerande som söker feriearbete utgör i vissa länder, bland annat Sverige, en stor andel av de arbetslösa ungdomarna. Det officiella arbetslöshetstalet, andelen arbetslösa i förhållande till arbetskraften (sysselsatta eller arbetslösa), ger därför en ofullständig bild av ungdomars situation på arbetsmarknaden.

De arbetslösa omfattar såväl de som söker ett tillfälligt som ett permanent arbete. Dessutom räknas man som arbetslös om man har blivit lovad ett arbete som man ännu inte påbörjat. Det betyder att en stor andel ungdomar klassificeras som arbetslösa i slutet av skolåret. En av fyra arbetslösa ungdomar under andra kvartalet 2011 väntade på att påbörja ett arbete han eller hon blivit lovad.

SÅ RÄKNAR VI UT ARBETSLÖSHETEN:

$$\text{Arbetslöshet} = \frac{\text{antalet arbetslösa}}{\text{arbetskraften}}$$

$$\text{Arbetskraften} = \text{antalet sysselsatta} + \text{antal arbetslösa}$$

UNGDOMSARBETSLÖSHETEN i Sverige var 23 procent år 2011, vilket motsvarade 150 000 ungdomar i åldern 15–24 år. Det var en högre andel än i något av våra nordiska grannländer, och också högre än snittet för EU, som var 21 procent.

I likhet med övriga EU-länder och de nordiska grannländerna tillämpar Sverige International Labour Organization's (ILO) konvention för arbetsmarknadsstatistiken. Med stöd av statistikmyndigheterna i några

utvalda länder (Finland, Norge, Danmark, Island, Storbritannien, Tyskland, Österrike och Nederländerna) har SCB i en nyligen färdigställd studie visat att jämförbarheten vad gäller upplägg och genomförande av arbetskraftsundersökningarna är mycket god. Studien visar också att skillnader mellan ländernas olika system och institutioner står för en stor del av förklaringen till att Sveriges ungdomsarbetslöshet är hög i jämförelse med till exempel Tyskland eller Österrike.

ANDELEN UNGDOMAR i arbetskraften varierar mycket mellan de jämförda länderna. I Island, Nederländerna och Danmark deltog runt 70 procent av ungdomarna i arbetskraften. Motsvarande siffra i Sverige, Tyskland och Finland var betydligt lägre, drygt 50 procent. Arbetskraften, som är nämnare i arbetslöshetstalet, är alltså klart mindre bland unga än i övriga befolkningen.

SKILLNADERNA MELLAN LÄNDERNA ÄR STÖRRE BLAND DE STUDERANDE ÄN BLAND DE ICKE-STUDERANDE

Andelen i arbetskraften efter land, 15–24 år, 2011

STUDERANDE

EJ STUDERANDE

Arbetslösheten stiger inför skolavslutningen.

MELLAN 15 OCH 24 ÅR är skillnaderna stora vad gäller individernas förutsättningar och omständigheter som kan påverka arbetsmarknadsdeltagandet. Därför är det intressant att göra en indelning i en yngre och äldre ålderskategori och jämföra arbetsmarknadssituationen för 15–19-åringar med 20–24-åringar.

Arbetslösheten var högre bland 15–19-åringar än bland 20–24-åringar i samtliga länder. Skillnaderna mellan åldersgrupperna var som störst i Sverige, Storbritannien och Finland. För Sverige var arbetslösheten 34,5 procent bland personer i åldern 15–19 år, medan den var 18,2 procent bland 20–24-åringarna. De länder som har mer omfattande lärlingsprogram för gymnasieelever, såsom Österrike och Tyskland, hade betydligt mindre skillnader mellan 15–19-åringar och 20–24-åringar. I Tyskland låg till exempel arbetslösheten på 10,0 pro-

cent bland de yngre, jämfört med 8,1 procent för de äldre ungdomarna.

Skillnaderna i arbetslöshet mellan länderna blir alltså mindre när man går upp i åldrarna. De är ännu mindre om man jämför unga vuxna i åldern 25–29 år.

SKILLNADERNA MELLAN LÄNDERNA är större bland studerande än bland icke-studerande. Att en person är studerande påverkar incitamenten och möjligheterna att delta på arbetsmarknaden. Arbetslösheten var högre bland studerande än icke-studerande i Sverige och Finland, medan förhållandet var det omvända i Österrike och Tyskland.

Den låga arbetslöshetsnivån i Österrike och Tyskland kan delvis förklaras av att en stor andel av de studerande var lärlingar. I dessa länder får lärlingar ersättning från arbetsplatsen där utbildningen är förlagd,

vilket gör att de klassificeras som sysselsatta. Att det dessutom är få studerande som söker arbete medför att arbetslöshetstalet hålls tillbaka i dessa länder.

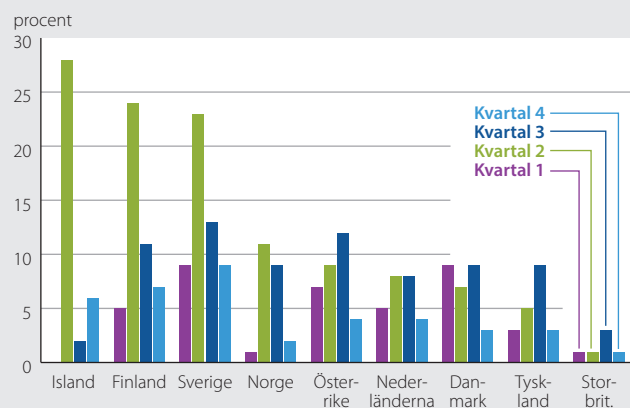
I Sverige var däremot en stor del av de studerande arbetslösa. Det gäller i synnerhet under perioden april–juni då många söker sommarjobb.

I Finland, Sverige och Island märktes ett tydligt säsongsmönster genom att andelen arbetslösa var väsentligt högre under andra kvartalet än under resten av året. I dessa länder betalas normalt inget studiemedel ut under sommaren, till skillnad från till exempel Tyskland och Danmark. En faktor som har betydelse i det sammanhanget är att personer som fått ett arbete som de ska påbörja inom tre månader räknas som arbetslösa. Med andra ord kan ökningen av arbetslösheten under andra, och i viss

ANDRA KVARTALET VÄNTAR MÅNGA I BL.A. SVERIGE PÅ ATT BÖRJA ETT ARBETE DE REDAN FÅTT

Andel arbetslösa i åldern 15–24 år som fått ett arbete som de ska påbörja inom tre månader 2011

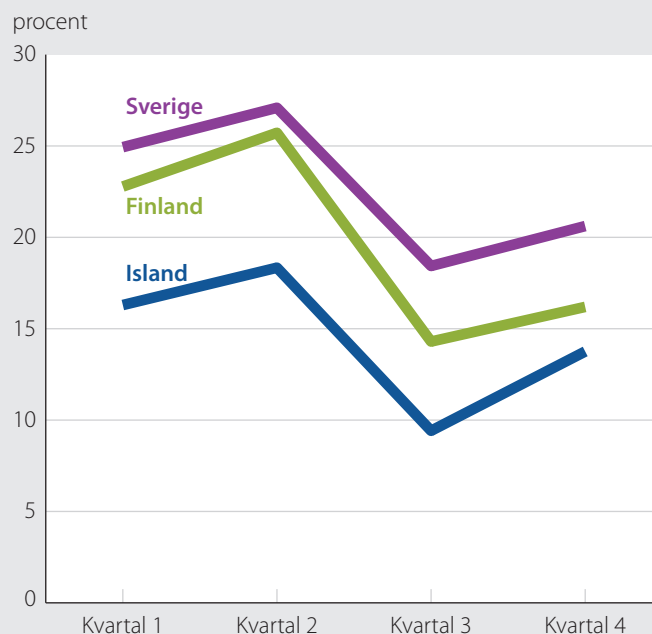

DEN HÖGA UNGDOMSARBETSLÖSHETEN UNDER VÅREN

i Sverige, Finland och Island förklaras delvis av att de som fått ett arbete som ska påbörjas inom tre månader räknas som arbetslösa. I kombination med ett lågt arbetskraftsdeltagande leder detta till att arbetslöshetsstalet var högre bland studerande än bland icke-studerande. Under 2011 var 75 000 av de studerande ungdomarna arbetslösa, och motsvarande siffra för dem som inte studerade var 74 000.

SVERIGE, FINLAND OCH ISLAND HAR STORA SVÄNGNINGAR I UNGDOMSARBETSLÖSHET UNDER ÅRET

Andel arbetslösa (i procent av arbetskraften) i åldern 15–24 år kvartalsvis år 2011

→ utsträckning även första, kvartalet i dessa länder förklaras av arbetslösa som avvaktar arbete och av ungdomar som söker sommarjobb. Ungefär en fjärdedel av de arbetslösa ungdomarna i Sverige hade under andra kvartalet redan fått ett arbete som de väntade på att börja.

HUR LÄNGE DE ARBETSLÖSA sökt arbete är en annan faktor som kan ge en djupare förståelse för ungdomars arbetsmarknadssituation i de undersökta länderna.

Arbetslöshetstiden längd skiljde sig nämligen mellan länderna. Sverige var det land där störst andel av de arbetslösa ungdomarna, 32 procent, varit arbetslösa i mindre än en månad. Samtidigt var Sverige tillsammans med Finland de två länder där lägst andel av ungdomsarbetslösheten utgjordes av långtidsarbetslösa, det vill säga arbetslöshet i sex månader eller mer. I Sverige var det 20 procent och i Finland var det så lite som 13 procent.

30 %

av de arbetslösa 15–24-åringarna i Sverige hade varit arbetslösa mindre än 1 månad.

I vissa andra länder var bilden delvis den omvända. I Nederländerna, Storbritannien och Österrike var det mellan 10 och 15 procent av de arbetslösa ungdomarna som hade varit arbetslösa i mindre än en månad. I Storbritannien och Tyskland var det samtidigt över 40 procent av de arbetslösa i åldersgruppen 15–24 år som hade varit arbetslösa i sex månader eller mer.

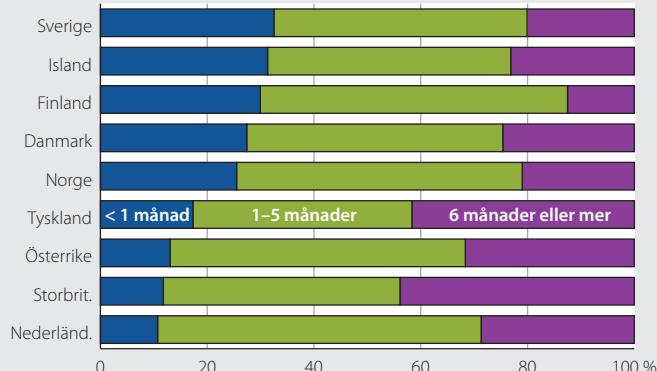
Bakom de höga svenska nivåerna på ungdomsarbetslöshet döljer sig alltså en

relativt hög andel korttidsarbetslösa och en motsvarande låg andel långtidsarbetslösa.

ÄVEN UPPDELNINGEN mellan fast anställda och tidsbegränsat anställda säger något om hur stark anknytning de sysselsatta ungdomarna har till arbetsmarknaden. Om andelen fast anställda är låg innebär det att en stor andel av de sysselsatta har arbeten av tillfällig karaktär som exempelvis vikariat, feriearbete eller lärlingsplatser. Storbritannien var det land som hade högst andel fast anställda av de sysselsatta ungdomarna med 86 procent. Detta kan jämföras med Sverige och Tyskland där 43 respektive 44 procent var fast anställda. Majoriteten av de sysselsatta ungdomarna i dessa länder hade med andra ord en tillfällig anställning. I Tyskland kan detta förklaras med att en stor andel av de sysselsatta är lärlingar. I Sverige kan en förklaring vara att många ungdomar har sommarjobb eller tillfälliga extrajobb jämfört med många andra länder.

VAR TREDJE UNG ARBETSLÖS I SVERIGE HAR VARIT DET MINDRE ÄN EN MÅNAD

Arbetslösa i åldern 15–24 år fördelade efter hur länge de varit arbetslösa år 2011

Relativ arbetslöshet i åldersgruppen 15–24 år i de jämförda länderna åren 2011 och 2012.

	2011	2012
Sverige	23 %	24 %
Storbritannien	21 %	21 %
Finland	20 %	19 %
Island	14 %	14 %
Danmark	14 %	14 %
Norge	9 %	8 %
Tyskland	9 %	8 %
Österrike	8 %	9 %
Nederländerna	8 %	9 %
EU27	21 %	23 %

År 2012 var arbetslöshetstalen för ungdomar i stort sett desamma som 2011, året som den jämförande studien avser.

VILL MAN HITTA FÖRKLARINGAR till skillnaderna i arbetslöshetsnivå bland ungdomar är utbildningssystemet en god utgångspunkt. Länder såsom Tyskland och Österrike där andelen lärlingar är hög har lägre arbetslöshet bland studerande än icke-studerande. I Sverige råder motsatt förhållande, och andelen arbetslösa är högre bland studerande än bland icke-studerande. ■

LÄS MER: Ungdomsarbetslöshet – jämförbarhet i statistiken mellan ett antal europeiska länder SCB. Bakgrundsfakta till Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik nr 2013:1.

Arbetslöshetstalet är delvis svårtolkat för ungdomar

eftersom många studerande inte ingår i arbetskraften. Trots att arbetslöshetstalet är högt i ungdomsgrupperna är det totalt sett en jämförelsevis liten andel av en åldersgrupp som är arbetslösa och samtidigt inte studerar.

FAKTA

I en nyligen publicerad rapport **”Ungdomsarbetslöshet – jämförbarhet i statistiken mellan ett antal europeiska länder”** finns uppgifter om ungdomsarbetslösheten i de nio länderna Sverige, Finland, Norge, Danmark, Island, Storbritannien, Tyskland, Österrike och Nederländerna år 2011. Alla dessa länder genomför EU-standardiserade arbetskraftundersökningar som de rapporterar enligt en gemensam mall till EU:s statistikbyrå Eurostat. Länderna bestämmer själva hur frågorna ska utformas, hur urvalen ska göras och hur uppgifterna ska samlas in. Trots olikheter mellan länderna för faktorer som definitioner, frågeformuleringar och insamlingsmetoder visade studien att jämförbarheten i statistiken är mycket god. Slutsatsen är att de skillnader som redovisas i statistiken i huvudsak speglar verkliga skillnader mellan länderna. Utbildningssystemets utformning har stor betydelse.

Anna Broman

arbetar med arbetskraftsundersökningar på SCB
08-506 944 62
anna.broman@scb.se

